HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חייב. משום יין ושכר אל תשת וגו' [ויקרא י״ן]. **וכיון עסקינן: כי סוכא וזוגא יורש.** בתר קרא קמא כתיב להכי אתייה להכא: **יורש.** סופו להיות עני ומבקש למודו ואינו מולא: **וקרעים תלבים נומה.** נומה שאדם מתגרה בה תלבים קרעים כלומר סוף כל בעל הגאות לבא לידי עניות: **נעשה לו קרעים.** משכח למודו ואינו זוכר אלא בסירוגין: **מתני׳ משל אחרים ואכל ברשות אחרים.** עלמן וטעמא מפרש בגמרא: **גמ׳ בעית.** מתפחד מאביו שלא יבין הלכך לא ממשיך: **עד שיגנוב משל אביו.** דשכיח ליה לגנוב תמיד ואכל ברשות אחרים דלא בעית שלא ירתהו אביו וכבי האי גוונא ממשיך: **עד שיקח בשר בזול.** אבל אם גנב בשר יין עלמן לא: **מדמי סעודה המוכנת.** שהיו מעות מוכנים לקנות מהם סעודה לאביו ולאמו דכיון דלכך מזדמנו משל אמו קריינן בהו דאיהי נמי שייכא בהם מדינא דבעלה חייב במזונותיה: **על מנת שאין לבעליך רשות בהן.** דאי לא אמר לה הכי זכה בהן בעל דלא עדיף ממציאתה: **אי נימא חייבי כריתות.** שהיתה אמו על אביו בכרת כגון אחותו דלאו בת קדושין: **סוף סוף אביו ואמו נינהו.** דהא בקרא לא כתוב איש באמו אלא אביו: **בשוה לאביו.** בקול ומראה וקומה וטעמא מפרש לקמן: **בקולנו.** חד קול משמע מדלא כתוב בקולותיו או בקולינו ביו״ד: **ואפילו מזוזה אחת.** וכל שכן אחד מן החומשין או ספר מכל הנביאים שאזכרת השם כתובה שם ולא קריינא ביה את כל שלא ושרפת: **לא תעשון כן לה׳ אלהיכם.** בתר ואבדתם את שמם כתיב: גריס זה שיעור נגעים ושתי גריסין על שתי אבנים דכתיב (ויקרא יד) וחלנו את האבנים תרתי משמע ובכל אחת שיעור נגע: **בקרן זוית.** ואותן שתי אבנים יהיו בקרן זוית אחד בכותל זה ואחד בכותל זה והנגע משוך בשתיהן ארכו ב׳ גריסין ורחבו כגריס שיהא בכל אבן כגריס על גריס: **מאי טעמא דר״ש.** דבעי קרן זוית: **כביב קיר.** ומראיהן שפל מן הקיר (שם): **חורבתא סגירתא.** חורבה מצורע. (ב) מתרגמינן סגירתא שנותן משם בית המנוגע: **מליינין אותו.** שלא יתהילו עליו דאבן מנוגעת מטמא באהל דמצורע הוקש למת(ג) אל נא תהי כמת(ד): **מתני׳ גידם.** ידו קטועה: **נגנו זה.** משמע שרואים אותו: **חרשין.** אינן יודעין אם קבל דבריהם אם לאו שאם אמר להם איני מקבל אינן שומעין לו ואע״פ שרואין שאין מקייס מצותן מיהו אינו שומע בקולנו כתיב ואיכא להפוכי זכותי׳ ולמדרש דבשעת הקול קאמרי דלא שמע דהאי קרא יתירא הוא כוליה כדאמר בגמ׳ע): **מפרין בו.** לאו משום התראה גמורה כשאר עבירות שאין לוקין אלא בהתראה דהא התראת עדים בעי ועוד זו ספק התראה הוא אם עובר הוא אם לאו שלא מיד בפניהם הוא עובר אלא בסתר ולאחר זמן הוא עושה אלא מוכיחין אותו דבעינן ויסרו אותו(ה) שלא ירגיל ואם לא שמע מלקין אותו בב״ד ויליף להא(ו) מויסרו אותו: **גמ׳ שמעת מינה בעינן קרא דכתיב.** וסייעתא דשמואל בפ׳ נגמר הדין (לעיל מה.): כוליה

(ו)חייב: אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין: תנו רבנן אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר [1]זולל וסובא ואע״פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר [2]אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו ואומר [3]כי סובא וזולל יורש וקרעים תלביש נומה אמר ר׳ זירא [8]כל הישן בבית המדרש תורתו נעשית לו קרעים קרעים שנאמר וקרעים תלביש נומה: **מתני׳** [9]גנב משל אביו ואכל ברשות אביו משל אחרים ואכל ברשות אחרים משל אחרים ואכל ברשות אביו אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים רבי יוסי בר׳ יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: **גמ׳** גנב משל אביו ואכל ברשות אביו אע״ג דשכיח ליה בעית משל אחרים ואכל ברשות אחרים אע״ג דלא בעית לא שכיח ליה וכל שכן משל אחרים ואכל ברשות אביו דלא שכיח ליה ובעית עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים דשכיח ליה ולא בעית: רבי יוסי בר׳ יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: אמו מנא לה [10]מה שקנתה אשה קנה בעלה אמר רבי יוסי בר׳ חנינא מסעודה המוכנת לאביו ולאמו [11]והאמר רבי חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקנה בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה אלא אימא מדמי סעודה המוכנת לאביו ולאמו איבעית אימא [7]דאקני לה אחר ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן: **מתני׳** [7]היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה אביו אינו רוצה ואמו רוצה אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהם רוצין רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה: **גמ׳** מאי אינה ראויה אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות ב״ד סוף סוף אבוה אבוה נינהו ואמיה אמיה נינהו אלא בשוה לאביו קאמר תניא נמי הכי רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה מאי טעמא דאמר קרא איננו שומע בקלנו מדקול בעינן שוין מראה וקומה נמי בעינן שוין כמאן אזלא הא דתניא בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב [12]דרוש וקבל שכר [6]כמאן (ו) כרבי יהודה איבעית אימא ר׳ שמעון היא דתניא אמר רבי שמעון וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו אלא לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר אמר ר׳ יונתן אני ראיתיו [8]וישבתי על קברו כמאן אזלא הא דתניא [9]עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה דרוש וקבל שכר כמאן כר׳ אליעזר דתניא [9] רבי אליעזר אומר כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת אינה נעשית עיר הנדחת מאי טעמא אמר קרא [4]ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחבה ושרפת באש וכיון דאי איכא מזוזה לא אפשר דכתיב [5]לא תעשון כן לה׳ אלהיכם אמר רבי יונתן אני ראיתיה וישבתי על תילה כמאן אזלא הא דתניא [8]בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר כמאן כר׳ אליעזר [9] ר׳ אלעזר ברבי שמעון אומר [10]לעולם אין הבית טמא עד שיראה כשתי גריסין על שתי אבנים בשתי כתלים בקרן זוית ארכו כשני גריסין ורחבו כגרים מאי טעמא דר׳ אלעזר ברבי שמעון כתיב [6]קיר וכתיב [6]קירות איזהו קיר שהוא בקירות הוי אומר זה קרן זוית תניא [9]אמר רבי אליעזר בר׳ צדוק מקום היה בתחום עזה והיו קורין אותו חורבתא סגירתא אמר רבי שמעון איש כפר עכו פעם אחת הלכתי לגליל וראיתי מקום שמציינין אותו ואמרו אבנים מנוגעות פינו לשם: **מתני׳** [9]היה אחד מהם גידם או חיגר או אלם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר [7]ותפשו בו אביו ואמו [3]ולא גדמין והוציאו אותו ולא חגרין ואמרו ולא אלמין בננו זה ולא סומין איננו שומע בקולנו ולא חרשין [7]מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה [8]ואינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים שנאמר בננו זה זהו שלקה בפניכם: **גמ׳** שמעת מינה [11]בעינן קרא כדכתיב שאני הכא

על מנת שאין לבעליך בו׳. סוגיא זו כרב ששת דפ״ק דקדושין (דף כג.) דאמר לרבנן אהני ליה תנאיה אבל ר׳ (אליעזר) סבירא ליה דאפילו כי האי גוונא אין קנין לעבד בלא רבו ואין קנין לאשה בלא בעלה ומ״מ מתניתין לא תקשה דהוה משני בדמי סעודה המוכנת (ג) לאמו אי נמי רבי אלעזר הוה מוקי לה בשנתן לה בעלה דהא ר״א הוא דאמר בחזקת הבתים (ב״מ דף נא. ושם) אחד זה ואחד זה קנתה ואין הבעל אוכל פירות(ד): גן

עין משפט נר מצוה

כג א מיי׳ פ״ד מהל׳ ת״ת הלכה ט סמג עשין יב טוש״ע י״ד סי׳ רמו סעיף טז:

כד ב מיי׳ פ״ז מהל׳ ממרי׳ הלכה ג:

כה ג מיי׳ פ״ג מהל׳ זכיה ומתנה הלכה יב סמג עשין פ״ב טוש״ע אה״ע סי׳ פה סעיף יא [וטוש״ע י״ד סי׳ רכב]:

כו ד מיי׳ פ״ז מהל׳ ממרים הלכה י:

כז ה מיי׳ פי״ב מהל׳ לועגת הלכה ז:

כח ו מיי׳ פ״ז מהל׳ ממרים הלכה י:

כט ז ח מיי׳ שם הלכה ז:

מוסף רש״י

חייב. מלקות, כר׳ יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לו בכתיבות (יג.) דאמר התם על שאר משכיבין באוהרה דאל תעשו (בבורות מה:). לא תעשון כן לה׳ אלהיכם. דכתיב ואבדתם את שמם מן המקום ההוא וגו׳ וסמיך ליה לא תעשון כן לה׳ אלהיכם, דבמזוזה הוא׳ל וכתיב בה אזכרות אי אפשר לבריה משום קרא דלא תעשון כן, ותנן בעינן שלנה ומיכא, דהאי שלנ שמים הוא (לקמן קיג.). כשתי גריסין. שיעור הנגע כגריס על גריס, וכתיב את האבנים אשר בהן הנגע, שיהא הנגע על שתי אבנים, על כל אחד ואחד שיעור נגע, בשתי כתלים ובקרן זוית. כגון מקלוע דרומית מזרחית (לקמן פז:). ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס. שיהא בקיר הדרומי גריס וכן בקיר המזרחי והנגע כולו ממוזר כאחד (שם) דכשהוא מוטל ארכו על ב׳ אבנים, נמצא בכל אבן גריס על גריס כשיעור נגע, ושתי אבנים בעינן, דכתיב וחלנו את האבנים (נדה יט.). וכתיב קירות, והכא הנגע בקירות הבית (לקמן פז:). היה אחד מהם. אביו או אמו של סורר ומורה (לעיל מה:). ולא חרשין. שאינן שומעין מה שמשיב להם ואינן יודעין אם שמע מוכתתם אם לאו (שם). מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו. מתרין בו אביו ואמו ובפני הדיינין וכשבאין עדים לשומעים ומעידין עליו שאכל תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין מגניבה, מלקין אותו, דכתיב ויסרו אותו דהיינו מלקות. חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה. למיתה (לקמן פו.).

מסורת הש״ס

(א) בכתיבות איתא לוקה], (ב) [גיטין עז. מזר כד:] קדושין כג.:, (ג) לעיל ע. ע״ש, (ד) [קידושין כג: מיר סס:], (ה) [לעיל נא: וש״נ], (ו) [תוספ׳ פי״ד], (ז) לקמן קיג. ע״ש, (ח) [תוספתא דנגעים פרק ו״ן], (ט) לקמן פז: נדה יט. נגעים פי״ב מ״ג], (י) [תוספתא שם ע״ש], (כ) [לעיל מה:], (ל) [שם], (מ) [שם], (נ) [ספרי בהעלותך יב יז], (ס) [במדבר יז], (ע) [ע״ב], (פ) [דברים כא], (צ) [ע״ב], (ק) [ל״ל אלעזר], (ר) [וע״ע תוס׳ קידושין כג: ד״ה ור׳ אלעזר וכו׳],

תורה אור השלם

1. וְאָמְרוּ אֶל זְקֵנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא:
דברים כא כ
2. אַל תְּהִי בְסֹבְאֵי יָיִן בְּזוֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ:
משלי כג כ
3. כִּי סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וְקֶרַע יַלְבִּישׁ נוּמָה:
משלי כג כא
4. וְאֵת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד:
דברים יג יז
5. לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
דברים יב ד
6. וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת הַנֶּגַע בְּקִירֹת שְׁקַעֲרוּרֹת יְרַקְרַקֹּת אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפֵל מִן הַקִּיר:
ויקרא יד לז
7. וְתָפְשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקֹמוֹ:
דברים כא יט

גליון הש״ם

גמ׳ כמאן כר״י. עי׳ ת״י יומא סב ע״ב ד״ה אמי: שם וישבתי על קברו. עי׳ ש״ע י״ד רסי׳ שסד:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ כמאן כר׳ יהודה. נ״ב משום דס״ל דלריכין [להיות שוים בקול] א״כ בע״כ לא שיש לה קול כאיש ואיש יש לו קול כאשה דהכי צריך להיות אביו ואמו שוים וא״כ לא הוא קריס לא אילונית היא [דקול הוא מן] הסימנים וא״כ א״א להיות בן סורר ומורה: (ב) רש״י ד״ה מורבתא וכו׳ מצורעת מתרגמינן: (ג) תוס׳ ד״ה על מנת וכו׳ המוכנת לאביו ולאמו אי נמי: